27րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7291 — 17 ԱՊՐԻԼ 1910 — ՇԱԲԱԹ — 30 Avril 1910 — 27me année — N. 7291

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

Դուրսիւնմ եւ չեն տուիր

Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ էջը

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՈՐԲԵՐՈՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ» ԿԸ ՅԱՏԿԱՑՆԷ

1.— Քեռմէ ծախուած իւրաքանչիւր «Արեւելք»ի վրայ մէկ փարա։— 2.— Վերաբացման թուականէն (14 դեկտ.) յետոյ գալիք բաժանորդագրութեանց իւրաքանչիւրէն 10 դրս.— 3.— Իբր 800 ոսկի բերդին ունեցած բաժանորդ. պահանջին 100ին 25 ը, այսինքն 200 ոսկի.— 4. Հարոնիի ծանուցմանց ու մահազդի վրայ 20 ական դրս — 5. Թաղ. խարհուրդի, եկեղեցւոյ, պատարագի ծանուցմանց իւրաքանչիւրէն 5 դրս.

ԶԱԽՈՂ ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Յոսանակ մը, Օրմանեանի օրով, պատրիարքական ամբոնը Երլոզլեն ծախուած էր։ Այս աղէտալի մարդը այնքան անձնուէր ցոյց տուած էր ինքզինքը հայակալ մարդասպանին որ սոյդ իրողութիւն մըն է թէ թուրքը բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, նոյն իսկ նախարարներ կը վախնային Հայոց Պատրիարքէն՝ իրենց լրտեսէ մը, որ կրնար Համիտեան մեծ երկու բառով կործանել զիրենք։ Տասներկու տարի ստոյնութեան և անարգութեան այս նոզկալի դերին մէջ խրուեցաւ այն ամբոնը որուն վարկը և հմայքը այնքան բարձրացուցին իր մէկ քանի անմիջական նախորդները, Իզմիրլեան, Վարժապետեան Հայրն։ Նոյն իսկ Աշրգեան իր բոլոր թուլութեամբն ու երկչոտութեամբը չզլխաւ Հայոց Պատրիարքութիւնը Երլոզլի մեկ մասնաճիւղը ըներ Թրքահայոց հինգդարեայ ազգային–քաղաքական պատմութիւնը՝ ահարկու և մեծ Սուլթաններու սիրապետութեանը տակ՝ չարձանագրեր աւելի մեայլ և տխուր անկում մը քան անիկա, որուն մատնուեցաւ մեր ազգ։ բարձրագոյն իշխանութիւնը՝ Պատրիարքութիւնը՝ Օրմանեանի օրով, որ ամէն բան տարաբաղխեց թագակիր թշուառականին, և անոր թուռնաւոր չունէին ազդեցութեանը տակ մեր ազգային կեանքն ալ թուռնաւորեց։

Ասիկա եղերութիւն մըն է, պատմական և ճշգրիտ։

Օմ. Սահմանագրութեան հաստատումէն և Երլոզլի խորտակումէն յետոյ բնականաբար անարգ լոծը կը վերնար նաեւ մեր Պատրիարքութեան ամբոնին վրայէն, և Օրմանեանի արտաքսումէն ետքը, նոր Պատրիարքի մը կը մնար հոն գալ և զանիկա վեր առնել այն աստիճանին վրայ դնելու համար ուր որ էր ան երբոր Յեմեն Իզմիրլեան թողուց հեռացաւ՝ ազգակալից ու ապշեցուցիչ գտեմարան մը յետոյ Երլոզլի չիկերէին հետ։ Այդ ամբոնն իր վերադարձը եղաւ «պատուոյ վերահաստատումը» Հայոց պատրիարքական ամբոնին, զոր դաւաճան ուղղութիւն մը փողոցային նստարանի մը անհնարութիւնը վերածած էր։ Համբէն ազգը սակայն հայրապետական դահիւն արժանի տեսաւ այդ մեծ Հայը որ թողուց իր Գում Գարաւի ամբոնը՝ Էջմիածնի գահը բազմելու համար այնքան արժանաւորապէս, ու թէեւ հիմա հրապարակին վրայ սլքաստղ քանի մը անհնարն գաճաճներ կը փորձեն մեր Վեհափառ Հայրապետին գարշապարներուն տակտի հարուածներ տալու, բայց ան մեծ է այնքան որ չի տեսնար իսկ այդ դաճաճներուն ներկայութիւնը։

Իզմիրլեանով Գալոյ Հայոց պատրիարքական ամբոնը անշուշտ վերսին պիտի գտնէր իր առաջուան վարկին ու փայլը։ Իր կայքը վաղանցիկ եղաւ։ Ու այդ բարոյական գործին կատարումը յանձնուեցաւ ոչ նուազ արժանաւոր եկեղեցականի մը, Դարեանին։ Մօտ մէկ տարուան իր պաշտօնավարութիւնը արդարեւ երեւան հանեց ճիգը, զոր մեծանուն գրագէտը կը դնէր իր գրաւած ամբոնին վարկը բարձր պահելու համար։ Իր մեծապատիւ հրաժարականը, արդար զայրոյթով ու խրոխտութեամբ լի, արժանայարգ ու պարտաճանաչ պատրիարքի մը մեծդն էր։ Սակայն, հեռատեսողականութիւնը՝ ինչպէս անհասական՝ նոյնպէս հանրային գործունէութեանց առանցքը ըլլալու է։ Պատրիարքական ամբոնը դառնալէն ի վեր, մեր պատրիարքին մէկ ոտքը Բարձրագոյն Դուռն է, մէկ նախարարին խուցէն միւսը, այսինքն խորհրդականին գրասենեակէն այնինչը։ Կարծես թէ այս այցերն ու դիմումները աւելի պիտի յարմարէին Պատրիարքական գործակատարի մը, որ իր պաշտօնին չափէն աւելի կիրառումովը ենթադրած պիտի ըլլար մեր պատրիարքին շարժը քանի մը անգամ Բ. Դրան նրբանցքներուն և դրասենեակներուն մէջ երեւնալ՝ ազդին ցաւերն ու պահանջները ներկայացնելու համար նպարքսին և նախարարներուն։ Պատրիարք մը այս ասիճան չռայլելու չէ։ Չատ անդամ, հեռուէն, իր Գում–Գարաւի ամբոնին վրայէն իր ձայնը աւելի ազդեցիկ պիտի ըլլար՝ փոխադրուելով արժանաւոր գործակատարի մը միջոցով՝ քան եթէ ինք անձամբ ասներ զայն ուր որ անկ է։ Շատ տեսնուած բաները ոչ հետաքրքրութիւն կ'արթնցնեն ոչ տպաւորութիւն կը թողուն։ Ի՞նչ լաւ բան է քիչ շատ խորհրդաւոր մնալը, անմատչելի կամ դժուարամատչելի ըլլալը, ինչպէս շատ ըսի գիտէ ըլլալ, օրինակի համար, Յունաց Պատրիարքը։ Ընդհանրապէս, ան աւելի կը սիրէ իր Ֆէնէրի պատրիարքական դահլիճին մէջ հիւրասիրել նախարարներ կամ պետութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարներ քան թէ երթալ զանոնք ձանձրացնել իրենց պաշտօնատեղիներուն մէջ։ Կամ թէ յոյժ կարեւոր խնդիրներու համար յոյն գործակատար Էքիսարխս էֆէն կայ որ շատ արժանաւորապէս կը ներկայացնէ զանոնք տերութեան՝ խնայելով Ցիեղերականին տեղափոխութիւնը։

Ի՞նչ ազէկ կ'ըլլար՝ մեր պատրիարքական ամբոնին ըրէսդիժին տեսակէտովը՝ ա՛յսպէս ընել, ա՛յս ուղղութեան հետեւիլը։ Ու ցաւալի է որ ասիկա այսպէս ընելու համար Ազգ. Վարչութիւնը ոչ մէկ միջոց ձեռք առնելու մտահոգութիւնը ունեցած է ցարդ։ Մե՛ղք։

ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

"ԱՀԱ՛Ա ԱՅՐԴ..."

Արշակ Զօպանեան, Բիւլանցիոնի մէջ, կարճ նամակով մը, իր արդար սրտնոթութիւնը կը յայտնէ Բիւզանդ էֆ. Բիչեանի Ղալաթիոյ եկեղեցիին բակին մէջ կրած վայրագ յարձակումին առթիւ և գեղեցիկ ցասումով մը, որ զարկ չէ տեսակ մը վեհաշուք ուժգնութիւնէ, կը խարանէ գրչի մարդերու հանդէպ ի գործ դրուած այդ արարքները, որոնք մարդկեր երէչներու արժանի կը համարէ։

Հարկ չի կայ ըսելու որ ամէնքս ալ համաձայն ենք Արշակ Զօպանեանի, իր բաց առեալ բնականաբար անո՛նք որ այդ ազգեղ խաղքութիւնը կազմակերպեցին, և եթէ այդ արարքին հեղինակները մարգակեր վարձիներու կարգը դասելու չափ առաջ չենք երթար, պատճառ անշուշտ Արշակ Զօպանեանի նման զգայուն բանաստեղծի մը, ճամբարտութեան և ասորութեան առաքեալ չոլլանիս է։ Ազատնակերպ սպիտակութեամբ մաքրասիրտ հոգիներն են որ այսպէս սուրբ ցասումով մը կրնան իրենց խղճի ձայնը որոտացնել այնքան գերագրգիռ թափով մը։

Մե՛ղք սակայն որ Արշակ Զօպանեան գաւառականարութեան մը առթիւ զգացած ամէնի սրտնոթիւնը գոնէ չա՛տ աւելի նուազ չափով մը չզգաց, երկու տարի առաջ, երբ թշուառականներու վոմակ մը Պոսֆորի մէջ, գիւղ առեն, վատօրէն սպաննել տուաւ մեր անզուգական մեծ ու հոյակապ Արփիար Արփիարեանը։

Ո՛չ թէ միայն Զօպանեան չունեցաւ՝ այն առեն՝ այսօրուան գեղեցիկ ժեսքը, այլ նոյն իսկ, անո՛ւր բան, Անահիտի մէջ այդ ոճիրը փորձեց արդարացնել, մեղմացուցիչ պարագաներ փնտռելով անոր մէջ։

Երբ մարդ այսպիսի անշնչելի արատ մը ունի իր խղճին վրայ, իրաւունք չունի արդար դատաւորի հոգեր առնելու, տարբեր բան եթէ անտեսութիւնը՝ իբրեւ ծիրանեզարդ պատուանշան՝ իր վրայ հագած է։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԱԼՊԱՆԻԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Ցեղափոխութիւնը Ալպանիոյ մէջ.—Պուլկար կառավարութիւնը եւ շարժումը.— Աւստրիա եւ Իտալիա բուն դրդիչներ շարժման։

(ՄԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑԻՆ)

ՍՕՖԻԱ, 14 ապրիլ

Ալպանական շարժումը օրէ օր խիստ սպառնալից երեւոյթ մը կը ստանայ։ Ալպանացիք, որոնք արդէն ըստ բաւականին զինուած են, իրենց սեպհական ուժէն զատ ունին մեծ պատրիւներէն ուժ առողներ։ Աւստրիացի մասնաւոր փրոփականտիստներ լեցուն են ալպանական յեղափոխականներու շարքերուն մէջ և նոյն իսկ շարժումը վարողները իրենք են։ Նիւթական և զէնքի ուժն է որ գլխաւոր դերը կը խաղայ յեղափոխութեան մէջ և որը Աւստրիա չի զլանար բաշխելու Ալպանացւոց։

Այսպէս Ալպանացիք դրդուած ուրարական գործակալներէ, ինքնօրինութեան համար այս շարժումը առաջ բերին։ Ի՛զուր այնչափ վտանգաւոր չէր երեւար, բայց վերջին լուրերը խիստ վրդովիչ են։ 50,000է աւելի ալպանացի ապստամբներ կան, բոլորն ալ զինուած, և գրաւած են ամէնակարեւոր անցքերը։

Գուլկար հեռագրական գործակալութիւնը օր ճշդրիտ տեղեկութիւններ կուտայ ալպանական շարժման մասին, հետեւեալը կը տեղեկացնէ Սեմանիէն. «Երեկ 3000 Ալպանացիներ գրաւեցին Գաչանայի անցքը Շուքիի Բաժէի մօտ. խորտակեցին երկաթուղիի գիծը, և կտրեցին հեռագրաթելերը։ Ճամբորդներու կառախումբը վարդրուած է Ալպանացիներու կողմէ, որոնք յարձակելով զէնք պարպեցին կառաքարշին վրայ և վիրաւորեցին մէկը գանուող դիւանրական բժիշկներ. յետոյ 30 զինուորներ զինաթափ ըրին և նամակատարը վերցուցին։ Սրկաթուղին ետ դարձուած է դէպի Մբիա։ Ետ դարձուած է նաև յաջորդ երկաթուղին ալ։

Այդ անցքին գրաւումովը Ֆրիզոլիչի դրութիւնը կը վատթարանայ։ Ընդհանուր շարժման բանակը մեծ դժուարութեան կը մատնուի, ինչու որ ամէնակարեւոր ուղին կը գոցուի իրեն համար։

«Երեկ իրիկուն Սէլանիկեն զրկուած երկու վաշտ զօրք Սկիւպէն անդին չեն կրնար երթալ, միւս կողմէն Կրլիկեանի և Պրիշլիոյի կողմերը կազմուած են ասպատակային ալպանական խումբեր, որոնք չուտով պիտի սկսին գործել։

«Ցերնօլօվոյի մօտ եղած ընդհարումը հաղիւ երեկ վերջ գտաւ։ Երկու կողմէն մեծ թիւով կորուստ կայ։ Զինուորները կորուսած են ուրբ մեռեալ և շատ մը վիրաւոր։ Բանակը որ այս ընդհարման մասնակցեր է չէ կրցեր շարունակել իր յառաջխաղացումը դէպի Փրիզրէնտ, ինչու որ ճամբան բռնուած է եղեր ալպանական ապստամբ մեծ խումբերէ։ Դէպի Լիւլեան գացած զինուորական բանակին թեանը երկկոս արտաքսուած էր Դէորդեան ճեմարանէն, և քանի մը տարի՝ հետաձգուած չիկերէի մը պէս՝ Կովկասի սարերն ու սորերը թափառելէն յետոյ, ինքզինքը յաջողած էր Ն. Բոպա նեռել։ Հարուստ մեկնաբի մը միամտութիւնը մէկ քանի տարի չահագործած էր՝ Պոլսին, Իզմիրի և Մրնեվի սալարկներուն վրայ, խաղարաններու և հանրատուներու անկիւնը ապրելով ամօթալից ու վատշուէր կեանքը բոլոր այն քայքայուած, գարշահոտ տիպարներուն օրանք, օրին մէկը, յանկարծ դիմացդ կը ցցուին կեղծ համասարանական կամ սուտ բանաստեղծի տիպարի մը մաքրագործումն տակ։ Ամար և անծանօթ անկիւններու անունութեանը մէջ, անոնք կիրքի չնչնող մրրիկներուն մէջ կը թաղուին, մի՛ չեմ դուներին մխրճուած քաղաքակրթութեան յատին կոյնոցները, ուսկից վերջապէս օր մը դուրս կը շպրտուին բարերար ձեռքէ մը, հոգիին մարմնին չարաւալից, ու կ'երթան իրենց ազականութեան թեփերը ցանցնելու մաքուր կոյս հողերու վրայ։ Ասանցմէ էր Կոստանեան, որ Պոլիս դեռեր էր ինքզինքը՝ ռուսական մանկավարժի մարթին տակ, պատրող շլացնող ծրագիրներով բեռնաւոր, չանգործութեան, արկածախնդրութեան անկոս գերտիններու ի խնդիր։

Նիւաեերը անընդհատ կը գումարուին և միշտ ալպանական շարժման շուրջ։ Շատ չըներ որ պուլկար թերթերը գրեցին թէ Պուլկարիոյ դատը նոր ատպկալի մը կը սպասուի։ Այսպէսով, չնչակոծութիւն պուլկար ազգաբնակ կառավարութիւնը ասկայարար ապրիլ կը դասակի այս ալպանական տագան շրջանակներու ալ խրատ գրաւած են այս խորքով։ Գուլկարական ներկայացուցիչներ ոչ մէկ դատաստանագրեալ յայտարարութիւնը լրած է օրագրոյն մը։

«Ալպանական շարժումը կը կրէ իր մէջ պարզապես խաղաղութեան վրդովման տարրեր։ Ասպարէզներ կան թէ այս շարժումը կը կատարուի շահագրգռուղ մեծ ազդութիւններ, որոնք իրենց շահերուն կատարումը կը տեսնեն դալու ձեռք բերուած Պալքանեան խաղաղութեան ընթ։ Եւ ցաւալին ոնն է որ Պուլկարիան գործի բերնու նեռաբուս սեչ է այդ շահագրգռուղ պատրաստ։

Վատագոյն դեպքն չէ թէ ալպանացիք կ'ապստամբին։ Այլ վատագոյն դեպքն է որ Սաւարիոյ և Բուլկարիոյ ոչնչանալու ամանդատութիւն մը կ'գտնուի է Ալպանիոյ ընքնօրինութեան մասին։

Եւ դեռ թող ձեզի զարմանալի չթուի, երբ ըսեմ թէ Սերպիոյ և Պալքանեան դրասենեակներու մէջ այս դատողումը կը արթնի թէ ալպանական շարժումը կը վարուն աւստրիացի և իտալացի գործակալներ, —ասպաներ։»

ՄԿՐՏԻՉ ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆ ԷՖԷՆՏԻ ՍՊԱՐԹԱԼԸ ԱՆԴԱՄ ՕՍՄ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՄԱԽՄՈՒՏԷԻ ՀԻՄՆԱԴԻՐ

Ցաշերդ օրը, գեղին մէջ ամէնուն բերանն էր Պ. Արգար Կոստանեանին երեւումը։ Ամէն ան, ուունէ տուն՝ անոր անուան չուրջ յերիւրուած պատմութիւնները հակայ համամատութիւններ կ'առնէին, հասելով հիացումի և ապշութեան այն գերագոյն ասաստանին, զոր միայն ամրոխն ռամիկ ու արգաւանդ երեւակայութիւնը կրնայ ստեղծել։ Կովկասցին յաղթական մուրք մը ըրաւ այն արձաբանը, ուր կը հաւաքուէր գեղին երիտասարդութիւնը, ազէտ ու խանդավառ։ Շուրջը խռնուեցան, բերանաբաց։ Մարգարէի մը թիրական չեչերը գործածեց, բորբոքեցաւ, գոռաց, ազգային վերածնութիւնը ջատագովեց՝ դատարարակութիւնը հիմ առնելով։ Ազգին մասաւոր ու բարոյական անկումը նկարագրեց անանկ սրտաճմլիկ, մթին և տխուր գիծերով որ այներու վրայ արցունքներ իսկ երեւցան։

Դիւղին երիտասարդներէն անոնք որ ազգասիրական կամ կրթասիրական ձգտումներնուն պոռոտ և չնչասպառ ցուցադրանքը ընելու համար դիւրին և յարմար առիթներու դարանամուտ էին, այդ յանկարծաստ, լոքձունքոտ, հերաբեակ քարոզիչին վրայ գտնել կարծեցին իրենց

(Նար. ը Բ. էջ)

ԱՄԻՐԱՅԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

(ՊՈԼՍԱՅԱՆ ՍԵՐԱՆԳԻ ԳՐՈՒԱԳՆԵՐ)

Դրեց՝ ԵՐՈՒԽԱՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՅԼԱՍԵՐԱԾՆԵՐԸ

Ա.

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՆՈՐ ՍԻՍՏԷՄ ՄԸ

— Ինչ էք ասում, տէր հայր, աղաղակեց կովկասցին խենդի պէս երկու բազուկները օդին մէջ շարժելով, ինչ էք ասում, Պետալոցցին չճանաչե՞լ, սա մի՛ մեծ, անգին թերութիւն է, սա այսպէս սասի մի անրմունելի, անհնարին ոճիր է... Մասվպոլցի, օ՛հ, օ՛հ, օ՛հ. միթէ էս հողը, էս օդը կարո՞ղ են Պետալոցցիներ արտադրել... Ափսո՛ս, ափսո՛ս, տէր հայր, որքան վիլաէք պատճառել իմ ձեր ոգիութիւնը, ձեր անհակացողութիւնը. և այժմ իրաւա՛ր մտածում եմ, եթէ ժողովրդեան քարոզիչներ էքքան անծանօթ են լուսաւորութեան գործոններին, ապա ուրեմն ի՞նչ են լինելու պարզ անհատները, օ՛հ, օ՛հ, օ՛հ...

Եւ մարդը երկու բռունցքովը մազերը յափշտակեց՝ զգացած վիշտէն խելայեղ, և լուռ։

Այս դադարէն օգտուելով՝ ծերուկ ալրաբերը այդ անտանելի կացութենէն փրկուելու համար դիւցազնական որոշում մը տուաւ։

— Օրհնած, ըսաւ խիստ ու կտրուկ չեչտով մը, ես ծերացած լմնցած մարդ եմ. աղօթքէ ու պատարագէ դուրս խելքս բանի մը չի հասնիր, այդ բաներուն համար երիտասարդներու դիմեցէք... ինծի ըսէք թէ այս վայրկեանին ինչ ի՞նչ կուզէք։

Մարդը՝ կարծես իր ցնորքէն սթափած, մտաներովը վարսերը դէպի ետեւ սանդրեց և յանկարծ փոխելով իր կշտամբական չեչտը, ողոքիչ, գրեթէ պաղատական եղաւ։

— Մի պնակ կերակուր և մի ինչ որ քնելու տեղ։

Եւ աւելցուց, ասպատին գրպանները ծեծելով.

— Ափսո՛ս, ափսո՛ս, փողս սպառել է, տէր հայր...

Քահանան, որ անշուշտ հեռի էր հաւատալէ թէ այդ այցելութիւնը ատանկ մէկ անսովորի եղոյակացութեան մը կրնար յանգիլ, մտրուքը ձեռք առաւ նորէն, առձկոտ և խռոված։ Իր վրայ աւազակի մը տպաւորութիւնը ձգող այդ այցելուն ի՞նչպէս եկեղեցիին մէջ վար դնել. իսկ ճամբելու համար դրամ տալ հարկ էր, գաղափար մը որուն հետ քանանոյ մը երբե՛ք չի հաշտուիր։ Սակայն, երկու չարեաց փոքրագոյնը ընտրելու համար, առաջին պարագային կայանք տուաւ։ Ժամկոչ մը կանչեց և պատուիրեց որ իրենց խուցին մէջ պակկլու տեղ մը և պնակ մը կերակուր տան անօթի կովկասցիին։

— Օրհնած, ըսաւ, ես վաղը պատարագուոր եմ, ինծի ներեցէք, ստիպուած եմ աղօթել։

Մարդը ժամկոչներուն խուցը փոխադրուեցաւ։ Դայլի մը անյագութեամբը կերաւ, պատառները առանց ծամելու կուլ տալով և չնչվարելով որ ժամկոչ ազարարները քիթի բերան կը ծռէին իրենց ուտելիքին վրայ ինչով այդ յանկարծական թթխտին հանդէպ։ Ոչէն ետքը, սիկառը տեղաւորեց բերանին անկիւնը և խօսակցութեան բռնուեցաւ ժամկոչներուն հետ, զատ զատ հարցնելով անոնց ո՛վ և ո՞ւսկից եկած ըլլալը։ Քիչ քիչ, ունկնդիրները յափշտակուեցան կովկասցիին եռանդոտ խօսուածքէն, մանաւանդ երբ իմացան որ Եւրոպան պտրտած էր ան։ Եւ շատ չփոթեցան երբոր՝ մանկավարժութեան բարիքները թուելէ յետոյ՝ սա հարցումը ուղղեց իրենց.

— Ի՞նչի ոնէ էք գաղափար չունէ՞ք մանկավարժութեան մասին. Պետալոցցիին չէ՞ք ճանչնում։

Եւ անոնց ժխտական լռութեան վրայ.

— Ափսո՛ս, ափսո՛ս, ազգը փճանում, կորչում է հեռաւո՛ր, լքուա՛ծ անկիւններում... ճիշդ որ ժամանակին եմ հասել. բայց ինչ էիք լինելու եթէ ես ծնուած չլինէի...

* * *

Կոստանեան, բնիկ Ղարապաղի էր։ Անառակ և արկածախնդիր, պատանեկութեանը երկկոս արտաքսուած էր Դէորդեան ճեմարանէն, և քանի մը տարի՝ հետաձգուած չիկերէի մը պէս՝ Կովկասի սարերն ու սորերը թափառելէն յետոյ, ինքզինքը յաջողած էր Ն. Բոպա նեռել։ Հարուստ մեկնաբի մը միամտութիւնը մէկ քանի տարի չահագործած էր՝ Պոլսին, Իզմիրի և Մրնեվի սալարկներուն վրայ, խաղարաններու և հանրատուներու անկիւնը ապրելով ամօթալից ու վատշուէր կեանքը բոլոր այն քայքայուած, գարշահոտ տիպարներուն օրանք, օրին մէկը, յանկարծ դիմացդ կը ցցուին կեղծ համասարանականի կամ սուտ բանաստեղծի տիպարի մը մաքրագործումն տակ։ Ամար և անծանօթ անկիւններու անունութեանը մէջ, անոնք կիրքի չնչնող մրրիկներուն մէջ կը թաղուին, մի՛ չեմ դուներին մխրճուած քաղաքակրթութեան յատին կոյնոցները, ուսկից վերջապէս օր մը դուրս կը շպրտուին բարերար ձեռքէ մը, հոգիին մարմնին չարաւալից, ու կ'երթան իրենց ազականութեան թեփերը ցանցնելու մաքուր կոյս հողերու վրայ։ Ասանցմէ էր Կոստանեան, որ Պոլիս դեռեր էր ինքզինքը՝ ռուսական մանկավարժի մարթին տակ, պատրող շլացնող ծրագիրներով բեռնաւոր, չանգործութեան, արկածախնդրութեան անկոս գերտիններու ի խնդիր։

Նիւաեերը անընդհատ կը գումարուին և միշտ ալպանական շարժման շուրջ։ Շատ չըներ որ պուլկար թերթերը գրեցին թէ Պուլկարիոյ դատը նոր ատպկալի մը կը սպասուի։ Այսպէսով, չնչակոծութիւն պուլկար ազգաբնակ կառավարութիւնը ասկայարար ապրիլ կը դասակի այս ալպանական տագան շրջանակներու ալ խրատ գրաւած են այս խորքով։ Գուլկարական ներկայացուցիչներ ոչ մէկ դատաստանագրեալ յայտարարութիւնը լրած է օրագրոյն մը։

«Ալպանական շարժումը կը կրէ իր մէջ պարզապես խաղաղութեան վրդովման տարրեր։ Ասպարէզներ կան թէ այս շարժումը կը կատարուի շահագրգռուղ մեծ ազդութիւններ, որոնք իրենց շահերուն կատարումը կը տեսնեն դալու ձեռք բերուած Պալքանեան խաղաղութեան ընթ։ Եւ ցաւալին ոնն է որ Պուլկարիան գործի բերնու նեռաբուս սեչ է այդ շահագրգռուղ պատրաստ։

Վատագոյն դեպքն չէ թէ ալպանացիք կ'ապստամբին։ Այլ վատագոյն դեպքն է որ Սաւարիոյ և Բուլկարիոյ ոչնչանալու ամանդատութիւն մը կ'գտնուի է Ալպանիոյ ընքնօրինութեան մասին։

Եւ դեռ թող ձեզի զարմանալի չթուի, երբ ըսեմ թէ Սերպիոյ և Պալքանեան դրասենեակներու մէջ այս դատողումը կը արթնի թէ ալպանական շարժումը կը վարուն աւստրիացի և իտալացի գործակալներ, —ասպաներ։»

ՄԿՐՏԻՉ ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ

Մարդը՝ կարծես իր ցնորքէն սթափած, մտաներովը վարսերը դէպի ետեւ սանդրեց և յանկարծ փոխելով իր կշտամբական չեչտը, ողոքիչ, գրեթէ պաղատական եղաւ։

— Մի պնակ կերակուր և մի ինչ որ քնելու տեղ։

Եւ աւելցուց, ասպատին գրպանները ծեծելով.

— Ափսո՛ս, ափսո՛ս, փողս սպառել է, տէր հայր...

Քահանան, որ անշուշտ հեռի էր հաւատալէ թէ այդ այցելութիւնը ատանկ մէկ անսովորի եղոյակացութեան մը կրնար յանգիլ, մտրուքը ձեռք առաւ նորէն, առձկոտ և խռոված։ Իր վրայ աւազակի մը տպաւորութիւնը ձգող այդ այցելուն ի՞նչպէս եկեղեցիին մէջ վար դնել. իսկ ճամբելու համար դրամ տալ հարկ էր, գաղափար մը որուն հետ քանանոյ մը երբե՛ք չի հաշտուիր։ Սակայն, երկու չարեաց փոքրագոյնը ընտրելու համար, առաջին պարագային կայանք տուաւ։ Ժամկոչ մը կանչեց և պատուիրեց որ իրենց խուցին մէջ պակկլու տեղ մը և պնակ մը կերակուր տան անօթի կովկասցիին։

— Օրհնած, ըսաւ, ես վաղը պատարագուոր եմ, ինծի ներեցէք, ստիպուած եմ աղօթել։

ՌՈՏՈՍԹՕ-ՄՈՒՐԱՏԼԸ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Ինչպէս որ նախօրդ մէկ յօդուածովս գրած էի, վերջին ռուսերէնը պատերազմն առաջ Ռոտոսթօ վաճառական նաւատանգիստ մըն էր, բայց Արեւելեան երկաթուղեաց չինուելուն, Պուլկարիոյ և Արեւելեան Բումելիի Թուրքիայէն բաժնուելուն և Տէպէ-Աղաճի գծին հատատուելուն պատճառաւ Ռոտոսթօ կորսնցուց իր վաճառականութիւնը և այսօր անկեալ վիճակ մը ունի։ Այս խշճալի կացութեան միակ դարմանն է Ռոտոսթօն միացնել Մուրատլի որ Արեւելեան երկաթուղւոյ գծին վրայ ամէնէն մօտ կայարանն է։

Վերջերս Քէրք-Քիլիսէի ժողովուրդը մէջտեղներս կազմակերպելով և Պուլիս դիմումներ ընելով, վերջապէս յաջողեցաւ Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան ստանձնել տալ նոր գծի մը չինուիլը Քէրք-Քիլիսէէն մինչեւ Պապա-Էսկիի կայարանը, որով Ռոտոսթօ պիտի զրկուի Քէրք-Քիլիսէի հետ ունեցած փոքր մէկ առուտուրէն ալ։ Ռոտոսթօցիք ահիկա յարմար առիթ տեսնելով, իրենք ալ միթինկներ կազմեցին և անցեալ օր 11 հոգիէ բաղկացած պատուիրակութիւն մը Պուլիս զրկեցին որպէսզի Ռոտոսթօն ալ երկաթուղիով մը կա՛մ Պապա-Էսկիի կամ Մուրատլի կցուի։ Այս պատգամաւորութիւնը դիմումներ ըրաւ հանրային չինութեանց և պատերազմական Նախարարներուն, նաեւ վարչապետին մօտ, անոնց գրելը չարժելով Ռոտոսթոյի 35,000 բնակիչներուն անգործութեան դատապարտուած վիճակին վրայ, բացատրելով անոնց Ռոտոսթոյի երկաթուղիին օգուտները վաճառականութեան մանաւանդ զինուորական փոխադրութեանց տեսակէտով, և հաւատիք ստացաւ թէ Ռոտոսթոցիներու խնդիրը նկատի պիտի առնուի։

Ռոտոսթօ Մուրատլի կայարանէն 20 քիլոմէտր, իսկ Պապա-Էսկիի կայարանէն 60 քիլոմէտր հեռու է, որոնցմէ մէկուն հետ երբոր կցուի, չատ մօտեցած կ'ըլլայ Պոլսոյ, Էտիրնէի, Տէպէ-Աղաճի և Քէրք-Քիլիսէի, և այդ երկու կայարաններուն միջեւ ընարութիւնը կը թողու կառավարութեան և Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան։ Բայց այս վերջինը հակառակ Ռոտոսթոցիներուն 25 տարիէ ի վեր ըրած անընդհատ դիմումներուն, մինակ իր սեփական չատերը նկատի առնելով, կը մերժէ չինել Ռոտոսթոյի երկաթուղին, որովհետեւ ապրանքները փոխանակ կարճ ճամբով մը Ռոտոսթօ իջեցնելու, զանոնք երկար ճամբաներով Պոլիս կամ Տէպէ-Աղաճ կը փոխադրէ և այդպէսով աւելի քիլոմէտրի վարձք կը սանայ։

Հետեւաբար ասմանադրական կառավարութիւնէն կը սպասէք որ ստիպէ նոյն ընկերութիւնը Ռոտոսթօն միացնելու կա՛մ Մուրատլի կամ Պապա-Էսկիի, թէ՛ երկրին զարգացման և թէ զինուորական փոխադրութեանց դիւրութեան համար։

Եթէ կառավարութիւնը չհաճի կամ չկրնայ գործադրել տալ Ռոտոսթոցիներուս խնդիրքը, այն ատեն մեզ կը մնայ մեր գլխուն ճարը նայիլ։ Մենք չենք կարող երկաթուղին մեր դրամով չինել ուրիշ ընկերութիւն մը ալ չահ չունի այս երկաթուղին չինելով ինքզինքը մըրցումի ենթարկելու Արեւելեան երկաթուղեաց կողմէ։ բայց կրնանք մեր վիճակը բարելաւել օրօմօպլիներ բանեցնելով դէպի մեր շրջակաները՝ Զօրլու, Մուրատլը, Հայրապոլ և Մակարա, ինչ որ ալ մեծ դրամագլուխի չկարօտիր։ Դէմ բանաւոր հակառակ անոր որ այսչափ տարիներէ ի վեր մանաւոր տուրքը կը վճարենք, դեռ կանոնաւոր խճուղիներ չունինք. սակայն կը յուսանք որ կառավարութիւնը տեղէս գանձած խճուղի տուրքը միայն տեղւոյս խճուղիներու չինութեան յատկացնելով քիչ առեն զանոնք պիտի ամրողջացնէ։

Ուսոի կը հրաւիրենք քաղաքս հարուստները օմօնօպլիներու ընկերութիւն մը կազմելու պէտք եղած թիւով բաժնեթուղթեր հրապարակ հանելով. թէ՛ իրենք պիտի չանին և թէ ժողովուրդը։ Փրանսական առաջ կ'երթայ. դուն քեզի օգնէ, այն ատեն Աստուած ալ քեզ պիտի օգնէ։

Ռոտոսթօ Պ. Ս.

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊՈՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԾԱԻԱԼԻ

ԲԱՁԱՆԻՔԻ ԿԻՐՃԸ ԸՄԲՈՍՏՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ ԳՐԱՒՈՒԱԾ

ԱՊՈՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԵՐՈՒՆ ՊԱՇԱՐԶՈՒՄՆԵՐԸ

ԿՐԷՏԱՏԻՆԵՐԸ ԵՒ ԱԼՊԱՆԻԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ալպանիայէն հասած լուրերը հեղինեղ ծանրակշիռ հանգամանք մը կը ստանան։ Ապստամբական չարժումը ամբողջ վերին Ալպանիոյ մէջ ծաւալած է, բացի Միրիտիթներէ, որոնց հանատարութիւնն ալ տարակոյսի ներքեւ է։ Մալիսորները իրենցի կը սպասեն։ Լուսամփոփները հրամանագիրին կ'ընեն Բրիզրէնի չրջանները, և արեւմտեան ցեղերը կը ջանան գրաւել Սքիպ-Միթրովիցա երկաթուղիի գիծը։ Բաշանիքի դէրբուկ կիրճը, իբր ճչմարիտ Թերմօբիլէի կիրճ, 500 ապստամբներու կողմէ գրաւուած է, առաջնորդութեամբ Շապան աղա Բաուրիի։ Շեվքէթ Թորլուա փաշա դեռ Բաշանիք չէ հասած։ Կառավարութիւնը վերջնագիր մը տուած է ըմբոստներուն։ Այդ վերջնագրին պատասխանը պէտք է տրուէր մի՛նչեւ ապրիլի իրիկուն։ Հաշտարար պատուիրակութիւններ զրկելու մտադրութիւն մըն ալ կայ։ Իրէքի չուրջը կռիւ կը մղուի։ Բրիզրէնի չրջականները կը շարունակուին ընդդիմանալու Ապստամբներուն թիւը որոշապէս չգիտցուիր։ Զանազան ենթադրութիւններ կ'ըլլան այդ մասին։ Մայրաքաղաքին ալպանիան չրջանակներուն մէջ կը հաւատուի թէ ապստամբները 5,000 հոգիէ աւելի չեն, մինչ Նոյեմ Ֆրայի Բրեսի բաժին նայելով, Բրիզրէնի, Եաքովայի և Իրէքի մէջ 60,000 ապստամբներ կը գտնուին։ Եենի Կազիբա չափազանցուած կը գտնէ ապստամբներուն թիւը, որոնք 40,000էն 50,000ի կը հասնին, կարգ մը զոյցերու համաձայն։ Թուրք թերթը կ'ըսէ թէ 30,000 զինուած ապստամբներ կը գտնուին զանազան կէտերու վրայ։ Եենի Կազիբա կ'աւելցնէ թէ ապստամբները սպէտ բաժնուած են, [illegible] 30,000, Գրաչանիցայի, Կրապովայ, Քոզ Փիի կողմերը՝ 3,000, Պէրբէրեանի մասերը զանոնց Հասի գիւղը՝ 4,000, Բարիճայի կողմերը՝ 5,000, Բ. Իքրէնա, Բոտկօրի՝ 3,000 Լ. բ՝ 6,000 Լ. ուս՝ 6,000, Սթրազօր՝ 2,000, Ը. Դամէնը 31,000։ Սակայն այս թիւն ալ ստոյգ չէ։ Ապստամբութեան վարիչներն են Գուտաքօվալը Հասան և Հիւսէին աղաները, Սարդ Աչար, Միւլէյման Գուսթոմա, Իսա Գուլաթին, Լէին Գաթլավին։ Այդ ատենը Ալպանիոյ զանազան կողմերը չրջելով, հարկ եղած հրամանները կուտան։ Ալպանիական չրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ հրամանատար Շեվքէթ Թորլուա փաշայի յայտարարութիւնը պատճառ եղած է որ Ալպանիացիները թուրք դիմադրութիւն մը ընեն, որովհետեւ այդ յայտարարութեան մէջ ըսուած էր որ ապստամբութեան պատերը խարտ պիտի պաժուին։ Ասոր վրայ Ալպանիացիները երդուած են վրէժ լուծելու (պէսա), նախընտրելով մեռնիլ քան թէ կառավարութեան պայմանները ընդունիլ։ Ալպանիացիները կը բողոքեն նաև իրենց վերեւ բաղդուած բէաքիոնէական չարժման դէմ։ Կ'ենթադրուի թէ Սքիպի ժիօն-Թուրք քլուպին կողմէ դրկուած չրջաթերականներ Ալպանիացիներուն ձեռքը անցած են։ Այդ չրջաթերականներուն մէջ ըմբոստները յետադիմական կոչուած են, ինչ որ չատ գէշ ազդեցութիւն ըրած է Ալպանիացիներուն վրայ։ Ալպանիացիները հետեւեալ պայմանները կ'առաջարկեն. ընդհանուր ներում, ներքին մաքսի չնչում, դէպ կրելու թոյլտուութիւն, պաշարման վիճակի և Պատերազմական Ատեանները բա՛ց ձգում։

** Բաշանիքի կիրճին գրաւման վրայ հետեւեալ լրացուցիչ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ պէտկար հեռագրական գործակալութիւնը, ապրիլ 14 թիւով. «Բաշանիքի կիրճը ապրիլ 11ի առաւոտեան երեք հազար չափ ապստամբներու կողմէ, որոնց կը հրամայէր Իսրիս Սէֆէրա։ Ըմբոստները դիրք բռնած են այն անցքերուն մէջ, որոնք երկաթուղիի գիծին երկու կողմերուն վրայ կը գտնուին։ Ըմբոստները Միթրովիցայի կառախումբը կեցուցած են իրիկուան ժամը 10ին։ Բոլոր վագոնները խուզարկուելէ յետոյ մեքենավարին հրաման տրուած է ճամբան չարունակելու դէպի Սքիպ։ Մեքենավարը հարցուցած ըլլալով թէ կառախումբերը պիտի՞ կրնային ապատրէն երթեւեկել, Իսրիս Սէֆէրա պատասխանած է թէ ըմբոստները չպիտի արգիլեն պէտ ուղեւոր փոխադրող կառախումբերու անցքը։ Սքիպէն ժամանող կառախումբը առաւօտեան ժամը 2ին կեցուցուած է Բաշանիքի կայարանէն քիչ հեռու։ Ապստամբները զինաթափ ըրած են քառասունի չափ զինուոր ու բժիշկ մը, որոնք կառախումբին մէջ կը գտնուէին։ Թրքուհուած են որ բժիշկը չարունակէ իր ճամբան։ Ճամբորդներէն և՛ոչ մէկը խոչընդոտուած չէ։ Մասնաւորներու ուղղուած նամակները և թղթատարական առաքումները գրաւուած չեն Ալպանիացիներուն կողմէ։ Երկիկ ալ կառախումբերը ըմբոստներու կողմէ խուզարկուած են»։

** Լրագրիներուն հաղորդուած յայտարարութեան մը համաձայն, Ալպանիա զրկուած արշաւախումբին հրամանատար Թորլուա փաշա Բաշանիքի կիրճը գրաւելու ապստամբներուն 24 ժամ պայմանաժամ տուած է, եւ քաշուելու և իրենց զէնքերը յանձնելու համար։ Ալպանիացիները անառասած ըլլալով, Թորլուա փաշա միջոցներ ձեռք առած է, ըմբոստներուն վրայ յարձակելու համար։ Հրամանատարը իր զինուորները բաժնած է չորս մասերու, որոնք յաջորդաբար պիտի յարձակին Ալպանիացիներուն վրայ, իրենց գրաւած դիրքերէն դուրս վանելու համար։ Ալպանիացիներէն գերի բռնուողները Պատերազմական Ատեանին պիտի յանձնուին՝ սասժուելու համար։

** Զբրնալովայի ընդհարման մէջ ապրստամբներէն 1000 հոգիէ աւելի սպանուած է, իսկ զինուորներէն՝ 2 հոգի սպաննուած, 12 հոգի վիրաւորուած են, ու սպաներէն՝ 3 հոգի։

** Տէպէլէն հասած լուրերուն նայելով, Բասովայի ըմբոստներուն կողմէ զրկուած գործակալներ երեւան ելած են Մաչէսթրի մէջ։ Առանց Ալպանիացիներուն հրաւէր կը կարգան ըմբոստներուն մրանալու, նամանդին հին առանձնաշնորհումները պահպանելու համար։ Տէպէլի Ալպանիացիները վերջին երկու չարաթուան մէջ քանիցս զուսմարումներ ըրած են։ Այդ զուսմարումներուն ամէնէն կարեւորը ատղի ունեցած է ապրիլ 8ին։ Ալպանիական զանազան ցեղերու ներկայացուցիչ եղող երկու հարիւրէ աւելի ալպանիացի պատուիրակներ ներկայ էին այդ զուսմարման։ Բոլորն ալ երդում ընելով որ իրենց հին կռիւները պիտի մոռնան, քսմիդէ մը կազմած են, ապստամբական չարժումը վարելու համար։ Այդ քսմիդէին նախագահութեամբ, ծանօթ աւազակ Լէքգայի ազատակը քանդուած է Զօկիա գիւղին մէջ։ Գործակալներ երեւան ելած են Բրէշէվոյի ու Գոսթիվարի մէջ, ուր Ալպանիացիները մաս կը կազմեն բնակչութեան։ Գլխաւորաբար գուսմարումներ տեղի ունեցած են Զայթաչի մէջ։ Ապրիլ 10ին իրիկունը, Մանաթրրի պահակաւորքն երկու վաշտ Քըրչէվօ գացած են։ Կը վախցուի որ հոն ալ ապրստամբական չարժումը։

** Տէպէլէն ապրիլ 15 թիւով հասած նոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ գաւառին մէջ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։ Մալիսորները վճռապէս յայտարարած են կառավարութեան թէ աւազակներ աբարքներէ և չար դիտումներէ հրաժարած են, երկրին օրէնքներուն հպատակելու համար։ Վարժարանի մը բացման հանդէսին առթիւ, որուն ներկայ էին մէկ քանի հազար հոգի, ժողովուրդը «Կեցցէ՛ Սուլթանը», «Կեցցէ՛ Սահմանադրութիւնը» գոչած է։

** Սելանիկի Ցարոս թերթը կը գրէ թէ գնդապետ Շեվգը պէյ, որ Բրիզրէնտէն հասած էր չորս-հինգ վաղեմով, ըմբոստներուն հետ ընդհարում ունեցած է։ Այդ կռուին մէջ 100 Ալպանիացիներ սպաննուած են, Զինուորներէն երկու հոգի սպաննուած է. վիրաւորներուն թիւը քիչ է։ Զինուորներուն կարգապահութիւնը և բարոյական վիճակը գոհացուցիչ են։

** Կ'ըսուի թէ ապստամբները յարձակելով Այրիքաթրայի (Եպիրոս) կառավարական պաշտօնատան վրայ, սպաններ են միւթէսարիֆը։

** Իրէքէն կը հեռագրեն թէ այդ կողմերու ապստամբները, թիւով 4000, առաջարկած են որ թուրք երեւելիներէն եօշար փաշա և Հիւսէյին պէյ իրենց բանակատեղին երթան։ Ժողովրդական և տեղական իշխանութեանց կողմէ ցոյց տրուած մտրժումի վրայ, ապստամբները ուզած են քաղաք մտնել բռնի կերպով։ Իրէքի զանակազօրքը, երեք վաշտ հետեւակազօրքի և թիւրաւոիով մը, ապստամբներուն վրայ գացած է։ Մինչև իրիկուն բուռն կռիւ մը տեղի ունեցած է։ Առտուն վերսկսած է կռիւը։ Մալիսոր ցեղին պոռկանող Ալպանիացիները, քանի մը հազար հոգի, ճամբայ ելեալ են դէպի Տիրքօվա։ Վեց վաշտ հեծեւակազօրք քաղաքին չրջականները կը գտնուին։

** Բրուկրէ տր Սալօճիֆ կ'ըսէ թէ Ալպանոյ արշաւախումբին զինուորներուն թիւը պիտի բարձրացուի 52 վաշտերու և 15 հրետանի պիտի զրկուի հոն։ Ալպանոյ մէջ աւելի հաւանական դէպքերու առաջքը առնելու և միւս կողմէ Ռուսատանի դէմ ամէն նախազգուշական միջոցներ ի գործ դնելու համար, պատերազմական նախարարը հրամայած է երեք օրուան մէջ զէնքի տակ կոչել Սելանիկի [illegible] զոյցերուն համաձայն, Ռուսատան օգուտ քաղելով Թուրքիոյ դժուարութիւններէն կրկէն պիտի մէջ որ Ռուսատանի հետ իր կցումը հուսկէ։ Զէնքի տակ պիտի կանչուին Սելանիկեն և Իզմիրեն 8 տարի վաշտ զրաք։

** Աթէնքէն կը գրեն թէ Ալպանիացիներուն ապստամբութիւնը դարձեալ յոյսեր կը ներշնչէ Հելլէններուն։ Սա հաստատումը ունեցողներ կան թէ կարելի պիտի ըլլայ Կրէտէի խնդրին մէջ յաջողութիւն ձեռք բերել այս առթիւ։ Լագիրներէն ոմանք կը յանձնարարուին հարկ եղած ձեռնարկները ընելու կրէտէի և ուրիշ խնդիրներու մասին, օսմ. կառավարութեան ներկայ զբաղումներէն օգտուելով։ Սակայն հելլէն նախարարութիւնը դեռ բան մը չէ ըրած այդ մասին։

** Սոֆիայէն ապրիլ 10 թիւով կը հեռագրեն թէ բազմաթիւ Ալպանիացիներ կը համախմբուին և կը պատրաստուին՝ Ֆէրիզովիքի վրայ քալելու, ուր Ծ վաշտ զինուոր և հրետաւիներ կը գտնուին Շեվքէթ Թորլուա փաշայի հրամանատարութեամբ։ Բաշանիքի վրայ ըլլալիք յարձակումը երեկ պիտի սկսէր։

** Իրէքի միւթէսարրիֆը կը հեռագրէ թէ Եաշար փաշա և միւֆթին, որոնք ապրստամբներուն մօտ գացած էին, անձնատուութեան խորհուրդ տալու համար, իրենց պաշտօնին մէջ չեն բաղդած։

** Զրոյց կը չրջի թէ ալպանիական ապստամբութեան հետեւանքով Տիրպէքիրի և Մուշի ու սանճանագլուխներու վրայ կարգ մը դէպքեր պատահած են։ Սեճի կազիքա իր անհիմն կը հերքէ այդ զրոյցները, որոնք կարգ մը մարդոց կողմէ կը տարածուին, նոյն թերթին ստացած արժանահաւատ տեղեկութեանց նայելով։

** Գոսովայի նահանգին երեսփոխանները, առջի առտու, Խորհրդարանին մէջ գումարուելով խորհրդարանին կատարեցին Ալպանոյ կացութեան վրայ։ Այդ երեսփոխանները որոշեցին սպասել այն պատասխանին, զոր կառավարութիւնը պիտի տայ իրենց առաջարկի մասին, այն է պատուիրակութիւն ղրկել և մեզմ մրջոցներ ի գործ դնել Ալպանիացիներուն նկատմամբ։ Ալպանիացիները իրենց առաջարկին վրայ պիտի պնդեն, որպէսզի քննութիւն մը կատարուելով երեւան հանուին ապստամբութեան պատճառները։ Բրիշթինայի երեսփոխան Հասան պէյ մէկ քանի օրէն ապստամբութեան վայրը պիտի երթայ։ Ըմբոստներուն կողմէ խզուած հեռագրական գիծերը նորոգուած են։

** Նախարարաց Խորհուրդը իր առջի օրուան նիստին մէջ ալպանիական խնդրով զբաղեցաւ և հասած պաշտօնական հեռագիրները կարդալէ յետոյ խորհրդակցութիւն կատարեց։ Նոր հրահանգներ զրկուեցան հրամանատար Թորլուա փաշայի։

** Թրիպիւն Պալքանիֆ կը գրէ.—Ալպանական խնդիրը հասունցած չէ տակաւին. հետեւաբար զարմանալի չէ որ չահ ունեցող պետութեան մը Աւստրիոյ կողմէ չանգաղոյսի ան։ Իրողութիւնը սա է որ ազգային ըմբռնումը կ'արթնայ Ալպանիոյ մէջ, և եթէ ոչ այսօր, գէթ քիչ առեն, ալպանական երկրորդ չարժում մը պիտի ունենանք, այսօրուանէն աւելի զօրաւոր։ Ժէօն-Թուրքերը, ազդանշանալութենէ զրդուած, չէզոքին ինչպէս առնել կայսրութեան մէջ տիրող ազգայնական հոսանքը։ Երկրին կազմակերպութիւնը դաշնակցական հիմերու վրայ կառավարական լուսագոյն ձեւն է, Թուրքիան զօրաւոր և արդիական պետութիւն մը դարձնելու համար։ Բանակը բորդ դարուն մէջ կարելի չէ ազգայնականութեան դէմ ելնել։ Ժէօն-Թուրքերը պիտի՞ հանգնան այդ բանը։ Անոնցմէ կախում ունի օսմ. կայսրութեան ամբողջական պահպանումը։

** Բրուկրէ տր Սալօճիֆ հրամանատար Թորլուա փաշան խստիւ կը քննադատէ, ըսելով թէ ան բնաւ տեղեկութիւն չտուին Ալպանիոյ տեղագրութեանէն, զոր կեանքին մէջ առաջին անգամ տեսած է։ Սելանիկի ֆրանսերէն թերթը փափագ կը յայտէ որ Ճավիտ փաշա հրամանատար կարգուի, որ ինչպէս կը տիրուի, անցեալ տարի յաջողած էր զսպել ալպանական ապստամբութիւնը։ Ճավիտ փաշա ետ կանչուած էր ալպանիացի երեսփոխաններու կողմէ եղած դիմումներուն վրայ։ Նոյն Ֆրայի Բրեսի կ'իմանայ թէ Ճավիտ փաշա հրամանատար պիտի անուանուի։

ԱՆԳԼԻԱՑՈՒՆԵՐԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ մրաբենական Պ. Ֆէլ հարցուցած է արտաքին գործոց նախարարին թէ Եգիպտոսի մասին վերջերս տեղեկագիրներ ստացած է, որոնց համաձայն, անգլիական ազդեցութիւնը զգալապէս կը նուազի այդ երկրին մէջ։ Արտաքին գործոց խորհրդականը յայտարարած է թէ Եգիպտոսի վրայ հանդարտ է։

— Ախը ժամանակը անցնում է, և մենք չենք զգում, պարոններ... Սատոքը ընդոսում է, մ'թէ կարող չենք մի ինչ որ պան գտնել ներս խիլելու, եռ սովոր չեմ ինձ մօտ փոլ վերցնել... հէ՛, ինչ էք ասում...

Զորս երիտասարդները իրարու երես նայեցան՝ զիրար յանդիմանելով լռելեայն որ ատանկ մէկ մարդ մը ատոթի ձգած էին մինչեւ այդ վարկեանը։ Եւ ատա վէճ մըն է ծագեցաւ նորէն։ Իւրաքանչիւրը կուզէր իր տունը ատանիլ Ռուսատանը, չնանդուրժելով որ ուրիշ մը այդ անբաղդաւորի պատուին արժանանայ։ Ի վերջոյ Գ. Կոստանեան սարսուեցաւ միջամտել քրքջանքն։

— Ա՜ խ՛ ինչ սիրուն ազատարդանց եմ հանդիպել... էլի ինձ համար մի պնակ կերակուր բաւ է՝ ո՛չ մօտ կուզէ լինի։ Աւելորդ է վիճել մի եաքան ջնջին պանի համար. պարոնին մօտ կը ճաշեմ... համաձայն էք։

Միւսները ստիպուեցան համակերպիլ այս գերագոյն փափաքին։ Մանկավարժին ընտրածը չորսին մէջ էն հարուստ երեւոյթ ունեցողն էր։

Գ... եան ընտանիքը, գիւղին էն աղ դեղին հարուստներէն, գրկաբաց ընդունելութիւն մը կատարեց կովկասահայ մանկավարժին, որ մեծաղուռած հայալից սենեակ մը տարուեր ցոյց կուտար ինքզինքը՝ իր երիտասարդ առաջնորդներուն հետ կարեւոր խորհրդակցութեան մը բռնուած ձեւանալով։ Վերջապէս թափորը հասաւ վարժարան, վիթխարի խարխարուած չէնք մը, որուն քսմիսի երեւոյթին առջեւ մանկավարժը կանգ առաւ սարսափահար, և գրեթէ լալահառաչ.

— Էլի ինչ էք ասում, պուռաց, էս գնանում հնարաւոր է սերունդ պատրաստել, ափսո՛ս, ափսո՛ս։

Ներսը, ընդարձակ սրահին մէջ, կարգ կարգ մակաղուռած մատաղ դանկեր՝ հետաքրքրութեան և սարսափի արտայայտութեամբ՝ անչարժ մնացին այդ անսովոր այցելուին դարձած։ Վարժապետը որ արդէն իմացած էր կովկասցին երեւումը, կապկպուեցաւ անոր առջեւ և տեսակ մը խստութեամբ իրեն ուղղուած հարցումներուն կարմրելով ու կակազելով պատասխանեց։ Ուր որ մտաւ երաւ, ինչ որ տեսաւ քննեց, մանկավարժը մէկ բացագանչութիւն մը ունեցաւ իր զգացումը, իր տպաւորութիւնը յայտնող.

— Ափսո՛ս, ափսո՛ս... սերունդը փճանում է։

Այցելութիւնը աւարտելէ ետքը երբոր վարժարանէն դուրս ելան, մանկավարժը երկինքն նայեցաւ, ուր արեւը իր զենիթին հասած էր։

Թեամբ։ Բաշանիքի վրայ ըլլալիք յարձակումը երէկ պիտի սկսէր։

** Իրէքի միւթէսարրիֆը կը հեռագրէ թէ Եաշար փաշա և միւֆթին, որոնք ապրստամբներուն մօտ գացած էին, անձնատուութեան խորհուրդ տալու համար, իրենց պաշտօնին մէջ չեն բաղդած։

** Զրոյց կը չրջի թէ ալպանիական ապստամբութեան հետեւանքով Տիրպէքիրի և Մուշի ու սանճանագլուխներու վրայ կարգ մը դէպքեր պատահած են։ Սեճի կազիքա իր անհիմն կը հերքէ այդ զրոյցները, որոնք կարգ մը մարդոց կողմէ կը տարածուին, նոյն թերթին ստացած արժանահաւատ տեղեկութեանց նայելով։

** Գոսովայի նահանգին երեսփոխանները, առջի առտու, Խորհրդարանին մէջ գումարուելով խորհրդակցութիւն կատարեցին Ալպանոյ կացութեան վրայ։ Այդ երեսփոխանները որոշեցին սպասել այն պատասխանին, զոր կառավարութիւնը պիտի տայ իրենց առաջարկի մասին, այն է պատուիրակութիւն ղրկել և մեզմ միջոցներ ի գործ դնել Ալպանիացիներուն նկատմամբ։ Ալպանիացիները իրենց առաջարկին վրայ պիտի պնդեն, որպէսզի քննութիւն մը կատարուելով երեւան հանուին ապստամբութեան պատճառները։ Բրիշթինայի երեսփոխան Հասան պէյ մէկ քանի օրէն ապստամբութեան վայրը պիտի երթայ։ Ըմբոստներուն կողմէ խզուած հեռագրական գիծերը նորոգուած են։

** Նախարարաց Խորհուրդը իր առջի օրուան նիստին մէջ ալպանիական խնդրով զբաղեցաւ և հասած պաշտօնական հեռագիրները կարդալէ յետոյ խորհրդակցութիւն կատարեց։ Նոր հրահանգներ զրկուեցան հրամանատար Թորլուա փաշայի։

** Թրիպիւն Պալքանիֆ կը գրէ.—Ալպանական խնդիրը հասունցած չէ տակաւին. հետեւաբար զարմանալի չէ որ չահ ունեցող պետութեան մը Աւստրիոյ կողմէ չանգաղոյսի ան։ Իրողութիւնը սա է որ ազգային ըմբռնումը կ'արթնայ Ալպանիոյ մէջ, և եթէ ոչ այսօր, գէթ քիչ առեն, ալպանական երկրորդ չարժում մը պիտի ունենանք, այսօրուանէն աւելի զօրաւոր։ Ժէօն-Թուրքերը, ազդանշանալութենէ զրդուած, չէզոքին ինչպէս առնել կայսրութեան մէջ տիրող ազգայնական հոսանքը։ Երկրին կազմակերպութիւնը դաշնակցական հիմերու վրայ կառավարական լուսագոյն ձեւն է, Թուրքիան զօրաւոր և արդիական պետութիւն մը դարձնելու համար։ Բանակը բորդ դարուն մէջ կարելի չէ ազգայնականութեան դէմ ելնել։ Ժէօն-Թուրքերը պիտի՞ հանգնան այդ բանը։ Անոնցմէ կախում ունի օսմ. կայսրութեան ամբողջական պահպանումը։

** Բրուկրէ տր Սալօճիֆ հրամանատար Թորլուա փաշան խստիւ կը քննադատէ, ըսելով թէ ան բնաւ տեղեկութիւն չտուին Ալպանիոյ տեղագրութեանէն, զոր կեանքին մէջ առաջին անգամ տեսած է։ Սելանիկի ֆրանսերէն թերթը փափագ կը յայտէ որ Ճավիտ փաշա հրամանատար կարգուի, որ ինչպէս կը տիրուի, անցեալ տարի յաջողած էր զսպել ալպանական ապստամբութիւնը։ Ճավիտ փաշա ետ կանչուած էր ալպանիացի երեսփոխաններու կողմէ եղած դիմումներուն վրայ։ Նոյն Ֆրայի Բրեսի կ'իմանայ թէ Ճավիտ փաշա հրամանատար պիտի անուանուի։

ԲԱՆԱՎԱՐԱՑԻ ՄԻՋՈՑԻՆԸ

Բարիզի օսմ. դեսպան Նաւմ փաշա Բ. Դրան զեկուցած է որ Ֆրանսական կառավարութիւնը Թունուզի իր ներկայացուցիչէն լուր առած է Բաւարայի մէջեղեալի մասին։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշօն հաւատացած է օսմ. դեսպանը թէ խստիւ պիտի պատժուին մէջեղեալին հեղինակները։ Կարաւանէն յափշտակուած ապրանքները եւս դարձուած են։ Ֆրանսական դեսպան Պ. Պոնբառ, որ եւ ինքն Բարիզ մեկնեցաւ, իր կառավարութենէն հրահանգներ պիտի առնայ այդ մասին։

ԴԱՀԱՆԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Դաւառներէ հասած հեռագիրներու նայելով, հոն ալ ոգեւորութեամբ ծանուած է Սուլթան Ըէշատի գահակալութեան տարեդարձը։

** Սուլթանը իր գահակալութեան տարեդարձին առթիւ ներում չնորհած է 104 դատապարտեալներու։ Ատոնցմէ զատ ներման արժանացած են նաեւ Անթաքիոյ նախորդ գայմակամ Մուտարրէմ փաշա, նախ Անթաքիոյ և յետոյ Զէյթունի գայմակամ Իպրահիմ փաշա, Բիշաղազատ Շէխ Լօմէր, այս վերջինին քարտուղար Իպրահիմ և Անթաքիոյ երեւելիներէն Գասպէրիզատէ Հաճի Նիհատ, Հալիպաղազատէ Հիւսնի ու Պերքէքիզատէ Բէֆիքի։

ԲՈՍՈՒԱՅԻ ԱՌԱՔԻՒ ՀԱՆՈՒՈՒԹ

Ամերիկա հասատատուած Օսմանցի մը նամակ ուղղելով երմական նախարարութեան, տարեկան 20 միլիոն ոսկի հասոյթ մը կ'ապահովէ պետական գանձուն։ Առաջարկուն կը խնդրէ որ կառավարութեան կողմէ կնքուելիք փոխառութիւնը յետաձգուի առ այժմ։

ՊԱՏԱՐԱՆՆԵՐ

Պարսկական կառավարութիւնը Թիւալը Շահի պատուանշանը նուիրած է Թէհրանի օսմ. դեսպան Հաճիզ պէյի։

ՁՐՕՍԱՇԾՐՋԱԿՆԵՐ

Ֆրանսական չոգենաւով, առջի օր, քառասունը թրքասարդ հասան մայրաքաղաք։ Սոֆիայէն Պոլիս ժամանեցին երկու հարիւր ուսանող, արքեպիսկոպոս Տ. Նէօֆիլ Մաքարիի առաջնորդութեամբ։

ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Միլանի մէջ հրատարակուած Սեկոլ լրագիրը կ'ըսէ թէ Իտալիոյ թագաւորը կ. Պոլիս ու Զէյթինէ պիտի այցելէ։

ԿՐԷՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Կրէտացի երեսփոխաններու երդումի մասին Բ. Դրան կողմէ Կրէտէի պաշտպան տէրութեանց արուած երկրորդ ծանուցագրին պատասխանը հասած է։ Այդ պատասխանին բովանդակութիւնը որոշապէս յայտնի չէ, բայց օտար շրջանակներու մէջ կը կարծուի որ առաջին պատասխանին պէս բան մըն է։ Նախաբարաց Խորհուրդը այդ պատասխանին վրայ խորհրդակցութիւն կատարից ապրի օրուան նիստին մէջ։

ԴԱՏԱՍՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

Պատերազմական Ատեանը վեց ամիս բանտարկութեան դատապարտեց Էվգաֆի նախարարութեան հաշուակալ Նէմաթի էֆ.ն, որ անուանարկիչ գրութիւն մը հրատարակած էր Էվգաֆի նախարար Նէրիքի Հայտար պէյի դէմ և որու մասին Երեսփ. Ժողովին մէջ ալ վիճաբանութիւն կատարուած էր։ Պատերազմական Ատեանը քսան օսկի տուգանքի դատապարտեց այդ գրութիւնը ապագրող Սելանիկի տպարանին տէր Լաստ պէյը, օրինազանց վիճակի մէջ գտնուած ըլլալուն համար։

ԿԱՇԵՍ ՆՈՒԷՐ

Սուլթանը 250 օսկի նուիրեց Կարմիր Մահիկ բարեգործական ընկերութեան, որուն նախագահուհին է Տիկին Ռիֆաթ փաշա։

ՍԱԼԻՏ ՓԱՇԱՆ

Մերակոյտի նախագահ Սալիտ փաշա հիւանդ ըլլալով քանի մը օրէ ի վեր, Սուլթանը իր Թիկնապահը զրկեց Սալիտ փաշայի Այ-Սոֆէիանոյի բնակարանը, որպիսութիւնը հարցնելու համար։

ՀԱՄԻԴԻ ՄԱԿ ԵԱՅԵՐԷՆ

Ֆիրիպէ հրատարակուող Պալքան Թերթի խմբագիր Էյնէէմ Բուէի էֆ.ի մասին Սեսայի Սիլեր-ի բէ Համիտի խմբագիրներէն եղած է։ Թուրք թերթը հինգշաբթի օրուընէ ի վեր, յօդուածներու չարքի մը մէջ, վաւերագիրներով կ'ապացուցանէ այդ խմբագրին լրտեսութիւնը։

ՀՐԴԵՀ

Հինգշաբթի գիշեր ժամը 6ին հրդեհ ծագեցաւ Էյուպի Էսկի Եէնի թաղին մէջ, քսանրեօթը տուն և տասերկու խանութ այրեցան։ Հրդեհը մինչև առաւօտ ժամը 10 տեւեց։ Երկու չէնքեր միայն ապահովագրուած էին։ Ուրեմն տարեկան են մը լամբար ձգելով՝ հրդեհը առաջ եկած է։ Այդ կինը թոցերուն մէջ մնալով այրած է։

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Օսմ. Խորհրդարանը իր 76րդ նիստը գումարեց հինգշաբթի օր։

Նախ վիճաբանութիւն կատարուեցաւ Հալէպի երեսփոխան Յարութիւն էֆ. Պոչիկէշլեանի՝ գործադրութիւններու ի նպաստ պատրաստած օրինագիծի մասին։ Ժողովը որոշեց Վարչապետին յանձնել այդ առթիւ կատարեալ օրինագիծ մը պատրաստելով Ժողովին ներկայացնելու հոգը։

Յետոյ շարունակուեցաւ Պիւտէյին քննութիւնը, որու միջոցին Շէֆիգ էլ-Մուայեատ պէյ, խօսք առնելով քննադատեց Վարչապետն ու Ելեմտ. նախարարը (ներկայ) որոնք իրը թէ չեն կրցած կանոնաւորել կեանքի ապրանքներուն գնել և հասարակաց շրջանը գովազանել։ Հագգը փաշա ևս զայրոյթով մերժեց այս ձախաւեր երեսփոխանին խօսքը և բաւական թէ՝ Շէֆիգ պէյ համարձակեցաւ համիտեան ռէժիմը սահմանադրական ռէժիմին հետ բաղդատութեան դնելով առաջինը նախապատիւ տեսնել։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւն մը, բաւ, կենայ քննադատել կառավարութիւնը, բայց չեմ կրնար հանդուրժել որ երեսփոխան մը խանդավառ կերպով պաշտպանէ բռնակալութիւնը և անկէ ստորին նկատէ սահմանադրական ռէժիմը։ Շէֆիգ պէյ բողոքեց բայց Հագգը փաշա բացատրելով թէ ինչու համար Շէֆիգ պէյ Համիտն ու անոր ռէժիմը կը գովէ, բուռն կերպով և զգուանքով մերժեց Շէֆիգի խօսքերը, ժողովին որոշընդոսա ծափերուն մէջ։ Վարչապետը զայրոյթով բաղդատեց հին ռէժիմին ելևէջատական վիճակը հիւսկուանին հետ, և ըսաւ թէ նոյն իսկ եթէ ինք գոված ըլլար նախորդ ռէժիմը, ասիկա ամէնասոսկալի ոճիրը նկատելով Ժողովը պէտք էր վռնտեր ու վտարէր զինքը (Մափիր)։ Յետոյ Վարդգէս և Ֆէրիտ պէյերն ալ բուռն կերպով յարձակեցան Շէֆիգ էլ-Մուայեատի վրայ ուրկէ վերջ Հանրային Պարտքի Եւրոպացոյցին ամբողջութեան վրայ վիճաբանութիւնը փակուելով մանրամասնութիւններու քննութեան ձեռնարկուեցաւ։ Նախ ընդունուեցաւ հարը, պարտքի փոխառութեանց և քիւմէթրական երաշխաւորութեանց տարեվճարներու ընդ. գումարը՝ 817 միլիոն 22,317 ղ., ուրկէ վերջ փակուեցաւ նիստը։ Այսօր չարունութիւն հարը. պարտքի ծախքերու մասին, կայ. անձն. դանձին և Խորհրդարանին յանձնուած վարկին։

ԵԴԵՍԻԱՅ ՅՈՒՇԵՐ

Քաղաքիս վարչական խնդիրը.— Կարոսաբեան տագնապը.— Նարագիս նուրիչն մը։

ԵԴԵՍԻԱ, 2 ապրիլ 1910

Արեւելքի վերաբացումին ատեն՝ մեր գրած առաջին թղթակցութեան մէջ՝ իրաւամբ խնդրոյ նիւթ ըրած էինք գաւառիս կառավարական դրութեան պատկանող կարեւոր հարցը՝— Եդեսիոյ ուրոյն սանճագի վերածելու նպատակը ու բաղձանքը որ տեղւոյն խնդրագրուած՝ խորհրդակցութեան առարկայ էր կեդր. կառավարութեան մօտ։ Դէնուութեամբ կը յայտնենք թէ երէկ Պոլսէն հասած հեռագրեր ծանուցին թէ որոշուած և կայս. Իրատէով վաւերացուած է քաղաքիս ուրոյն սանճակի վերածելու խնդիրը։ Անաւասիկ կեդր. կառավարութիւնը կատարեց իր պարտականութիւնը ու այլեւս Եդեսիա դերէ է Հալէպի կաղկանդումներէն։ Կարգը եկաւ դիտելու թէ տեղական կառավարութիւնն ու ընակչութիւնը ո՞ր աստիճան պիտի օգտուին ընծայուած դիւրութենէն, ամէն կերպով մղում տալու համար քաղաքիս զարգացման։

* * *

Ժամանակէ մը ի վեր գաւառիս մէջ տիրող թանկութիւնն ու թչուառութիւնը արդէն ծանուցուած՝ ու. ամէն տարակոյսէ վեր են։ Ելմտից Նախարարութենէն, ինչպէս կ'իմանանք այս պահուս, թէեւ 1000 օսկի նպաստ մը ղրկուած է, բայց կարօտութեան մեծութիւնը ու կարօտեալներուն բաղմամարդութիւնը ի նկատ առնելով՝ կարելի չէ յուսալ որ այդ գումարը կարենայ զգալի սփոփանք մը բերել բաղմանալար հացազուրկներուն։ Թէեւ յառաջիկայ հունձքը չատ բարեյաջող կ'երեւի, բայց թանկութիւնը իր ծայրայեղ ատիճանին մէջ կը չարունակէ։ Պէտքերը մեծ են, բայց գործ ու աշխատութիւն չկայ։

* * *

Գրած ենք արդէն թէ քաղաքիս հին պարիսպները կը քանդուին՝ մաս առ մաս ծախուած ըլլալով մասնաւորներու։ Տեղւոյն քարանձի աշխատաւորները՝ ընդհանրապէս Հայ՝ հիմա մեծ մասամբ թողած իրենց քարանձները՝ ինկած են պարիսպներուն վրայ։

Մարտ 26ին քաղաքիս արեւելեան պարսպամասին կողմը քանդումը չարունակուած ժամանակ՝ գտնուեցաւ մեծ քար մը, որուն վրայ քանդակուած կան այր մարդու մը ու կին մարդու մը պատկերները քովէ քով։ Անոնց մօտ կան քաղդէական նշանագիր յուշագրեր։

Պատկերներն ու գրերը լաւ ու անեղծ վիճակի մէջ են. դիմագծերը չատ որոշ կերպով կը ցոյցնեն քանդակուած դէմքերը։ Բաղդէական հին գրելակերպին գիտակ եղողներու կարծիքով՝ այս հնութիւնը 3—4,000 տարու ան գործ է, պատկանելով այն շրջանին՝ որ ասոնք՝ գրաներուած տառերը առանց կէտի կը գրուէին։

Կարգացուած արձանագրութեան համաձայն՝ մարդուն անունն է Նիմնեն, իսկ կնոջը՝ Տալիանի։ Հնութեան գտնուած տեղը հիմա հսկողութեան տակ է։

ԳԱՐԵԻՆ Բէ. ՈՍԿԵՐՉԵԱՆ
(Դ. Կ. Ռ.)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԱՏ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Տեղական թերթի մը մէջ կը կարդամ կոյ մը ուղղուած հայ բաղմավաստակ ուսուցչի մը աչակերտներուն։ Սովորական տառն է սա։ Չի զարմացներ զիս, բայց կը տարտիղնէ խորապէս։ Խնդիրը կը դառնայ Յակոբ էֆ. Գուրգէնի վրայ, զոր ողջանդամ, դեռ գործունեայ թողուցինք սակէ տասնչորս տարի առաջ, 96ին, երբ մերիկ մը ցիրուցան բրաւ զմեզ ու վարատական քշեց տարաւ օտար սահմաններ։ Վերադարձին, հայ դատաբարկութեան ամէնէն կորովի և արդիւնաւոր բրիչներէն մէկը ա՛լ երկրին վրայ չգտանք. քաշուած հեռացած էր. Գուրգէն չկար։ Իրեն հետ կարծես գիծը կը քաշուէր ցանկին վրայէն այն ազգային գործիչներուն, որոնք վերջացող դարուն վերջին քառորդին մէջ իրենց գործունէութեան սղոցկովը լեցուցին մեր թրքահայ ազգային կեանքը։ Այդ կեանքին ամէնէն հոյակապ ներկայացուցիչը, Արմենարեան, կ'ինար օտար երկիրներու տակ՝ արիւնուշտ մարդասպաններու գնդակներէն։ Պատմութեան էջի մը փակման տխուր երեւոյթն էր ատ։ Եւ մոռացումը, որ չուտով կը թարէ ամէնէն բեղմնաւոր կեանքերուն իսկ շուրջը՝ մանաւանդ մեր մէջ, տիրած էր նաև բոլոր անոնց շուրջը զորս կա՛մ բնական կամ բռնական մահը, և կամ ֆիզիքական անկարողութիւնը հեռացուցած էին ընդմիշտ ազգային կեանքին ասպարէզներէն։

Գալիս վերադարձէս քիչ վերջն էր որ օր մը՝ Արեւելքի խմբագիր մը կը յայտնէր ինձի փափաք զոր Գուրգէն էֆ. ունէր դարձեալ երեւնալու լրագրական հրապարակին վրայ։ Այդ առթիւ էր որ իմացայ տխուր վիճակը որուն մատնուած էր մեծանուն գրաբարագէտ։ Անպանալոյծ, արգելափակուած էր իր տանը մէջ։ Ու ա՛լ ոչ ոք կը հետաքրքրուէր իրմով, ոչ իսկ իր տաները, տեսակ մը ապերախտութեամբ օր հակառակ քսանմեկի բան մը ըլլալուն չափազանց մարդկային է։ Եւ սակայն կորովը չէր նուազած դեռ մարդուն մէջ. գրել կ'ուզէր նորէն, գրե՛լ անդուլտիչուելու համար, միտքերու մէջ հին տիրատակ եր արթնցնելու համար։ Եւ գրեց՝ հեռուն, օտարութեան մէջ ինկած իր տարաբախտ մեծ հակառակորդին՝ Արփիարեանի վրայ։ Գիտեց անոր մանկութիւնը, չափահասութիւնը, գործունէութիւնն ու կեանքը՝ անհուն աղտոտանքով ու հիացումով ազգասէր առզերու մէջ, վերջացած՝ անզգայական Հայուն գերեզմանին վրայ թափուած ալի արցունքներով։ Հակառակութեան հին տարիներ՝ մանաւանդ սեւ քօղին և եղեռնին անաւարութեան ետեւէն՝ այլեւս միասին մղուած պայքարի օրերու միջառակայ քաղցրութիւնը կ'առնէր, ու երկուքն ասիկը այսօրուան սգաւորը կ'ըլլար՝ կուռի դժ.դակ ճամբաներուն վրայ եղերական օրէն իրկող հակառակորդին գերեզմանին առջեւ։ Ա՛լ անկեղեռքը մէյ մըն ալ չիսօսեցաւ Գուրգէն, իր կարապի երգը կարծես արձակած ամմանին փոսին առջեւը, ընդվզած այն սեւ ապերախտութեան դէմ որ դաւաճան դնդակներու տարափին տակ կը զգեստէր տարի ներով ազգին ցաւերուն և ազգին միտքին բարձրացմանը համար տուայտող, քարէ քար զարնուող գծբախտ գործիչ՝ փոխանայն երախտամոռոյց զաւիպին զոր ատելու անոր ճակատին չուրջը բոլորելու էինք։ Ա՛հա վարձատրութիւնը զոր հայ ազգը գիտէ կոր բնել իր տաղանդաւոր գործիչներուն։ Ու կը հարկնամ, գրեթէ կ'ապրիմ այն դառնաթորմի դառնութիւնը որով լեցուած է հիմակ հոգին մեր հէք և լքուած Գուրգէնին։ Վշացած է եղեր իր ազգին դէմ, իր տաներուն դէմ։ Մի՞ թէ իր գու

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԷԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱԳԷ ՍՏ. ԸՆՆ

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Իմէրէթի չոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Ապրիլ 26ին։

Թրիմի չոգենաւը Սև ծովէն հոս կը հասնի Մայիս 3ին։

Իօճի չոգենաւը Մարսիլեայէն հոս կը հասնի Մայիս 10ին։

Իմէրէթի չոգենաւը Սեւ ծովէն հոս կը հասնի Մայիս 17ին։

Թրիմի չոգենաւը Մարսիլեայէն հոս կը հասնի Մայիս 24ին։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Իմէրէթի չոգենաւը, նաւապետ Բէքոս, Ապրիլ 27ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 11ին, ճամբայ կ'ելնէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Թրիմի չոգենաւը, նաւապետ Միթրէսէ, Մայիս 4ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Իօճի չոգենաւը, նաւապետ Պուլ, Մայիս 11ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ պիտի ելնէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Իմէրէթի չոգենաւը, նաւապետ Բէքոս, Մայիս 18ին, առաւուան ժամը 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Թրիմի չոգենաւը, նաւապետ Միթրէսէ, Մայիս 25ին, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ կ'ելնէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 150 »
Բ. » Բարիզի » 160 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիրոջ ճամբով)։
Ճեղեկութեանց համար դիմել Դերձակեան՝ Թաքսիմէ, քարտէրէն վերայ։
48 Թ. ՈՐԳՈՒԼ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Անատոլեանական
Cie. de navigation Austro-Americana)
ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈԳԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր։ Մասնաւոր գիւրութիւններ կ'ընծայուին Հայ ճամբորդներուն։ Շոգենաւերը կրկին պտուտակ ունին։ Սնունդը խնամեալ է։ Եկեղեցական օգափոխում և լոյս։ Մաքրութիւն անթերի հեռագիր։ Բժիշկ և դեղ Ձրի։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան, Գալաթիա, Շարայ իսլէյէսի փողոց, Լոյս Օթիլէնէ գործակալութեան նախկին Էնքին դիմաց եւ Սրապեան իսանին վերև թիւ 24։ Ընդհ. գործակալ
ԹԷՕՏՕՐ ՔՈՒՐՄՈՒԶԻ

Cie RUSSIE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթական երթևեկութիւններ
Նուսկ.
Դ. 6,19 Խէպօլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 30/12 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին։
Նշ. 30/12 Իզմիր, Պիրէօն և Անդրադարձ. ժամը 10ին։
Նշ. 31/13 Օտեսա. ժամը 4ին։
Բ. 2/15 Սկվատօրչ. ժամը 10ին։
Շբ. 2/15 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 2/15 Տարասնէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիօս, Հադրոս, Մէրսին, Թարքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բասրա և Ադեքս. ժամը 4ին։

WILSON LINE
HULL-CONSFLE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՕՆ

ԱՌՍԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՒ

Ընդմէջ Հալի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Տիտս	4311	Հիտալկս	1531	Մարսէլլս	3709	Սարֆս	1119
Ալքէմ	3607	Տոմինս	938	Հինտու	3720	Միքաստս	3557	Տիբիս	1735
Անտէլս	1541	Տուրս	2383	Կորաթիս	1600	Միլս	1057	Սիլվիս	119
Ակիոսքս	2277	Տրաքս	1713	Հումպէց	595	Մենդէպէլլս		Սչէրս	1203
Գասանս	1822	Տինամս	504	Իակս	2354	Մուցիլլս	3419	Թասոս	1323
Գորոպինս	1264	Էպքս	3464	Իտանս	5540	Նէքս	1933	Թ. Ուիլսոն	1546
Գրֆֆալս	4481	Էլասքասս	1520	Ճիլնս	1080	Օտիս	4100	Թոքիս	3327
Դէյրս	1371	Էցաքս	1841	Ռիլէս	1053	Խնթացիս	4036	Թոլէս	1470
Գալիբոս	1837	Ֆիտս	954	Ռոլբինս	2307	Օրլանս	1535	Ուրպինս	242
Գաբէս	1244	Ֆինլանտ	1828	Ռովնս	1700	Բալէրմս	1637	Վասքս	1914
Գազս	1094	Ֆլամինկս	349	Լէս	1053	Բոլս	510	Վոլս	1289
Զիքաքս	2729	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանթս	2272	Բիալեռ	3329	Վալթուցն	2391
Սոսէքս	1831	Կալիլէս	3060	Լիվորնս	1643	Ռինալաս	1553	Եէտս	1350
Գոլոբասս	4235	Կիկանս	1143	Լորէնցս	3191	Բոլլս	1613	Զէցս	1200
Գանկս	2905	Կոզս	1011	Մալմս	724	Բօճէս	1789	Թորս	
Գորոս	895	Կրասնս	1695	Մարէնկս	1273	Բազացիս	136	Մայոն	

Գլասս չոգենաւը, նաւապետ Պէլթինկ, ապրիլ 8ին, և Վիկս չոգենաւը, նաւապետ Հարպորտ, հոս հասած են։

Թոռիս, նաւապետ Ֆարմ, մայիս 6ին և Գոլորս, նաւապետ Պրանթոն մայիս 17ին հոս կը սպասուին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏՐԻՍՈՆ
Թիւ 22—24. Գիւլիւք Մէյլէթ խան. Գալաթիա։ 41

ԼԱ ՔՕՔՕԶ

Կերակուրներու պատրաստութեան մէջ լա քօքօզի գործածութիւնը չատ աւելի նպաստաւոր է քան կարագը, ձէթը և արպը։ Մրեւնոյն կերպով կը գործածուի, - ԲԱՑՈ ՄԷԿ ՔԱՌՈՐԴ

ՆՈՒԱՔ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

Լա Քօքօզ բուսական զուտ և անխարդախ կարագ մըն է։

Լա Քօքօզ, Մակնան եղբարց վաճառանիշով, մեծապէս յանձնարարելի է առողջապահական տեսակէտով։ Բոլոր հիւանդանոցներուն մէջ կը գործածուի։ Մակնան եղբարց վաճառանիշով այս իւղը փնտռեցէք բոլոր գլխաւոր նպարավաճառներուն մօտ, վաճառման կեդրոնատեղի Գալաթիա, Մէհմէտ Ալի փաշա խան՝ Ն. Ս. Քէվէնճիօղլու և Որդի վաճառատունը, Պոլիս՝ Լէօն Սէպահ, Լիմոնը լար փողոց, թիւ 53։

Ընդհ. գործակալ
75—58 Ս. ԱՄԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՏԷՐՈՒՊԷԻ ԷՔՍԹՐԱ ՍՈՍԵՐ

Տէրուպէի էքսթրա ընաթիր մոսերը գնեցէք, որոնք օշ ծուխ կ'արձակեն և ո՛չ կը վազեն։ Այդ մոսերուն պատրաստութեան համար մեծ խնամ տարուած է։ Գինն ալ ժան է։ Կը ծախուի գլխաւոր խանութպաններուն և Գալատ, Բերայի ու Գալաթիոյ մեծ վաճառատուներուն քով։ Վաճառման կեդրոնատեղին է Պալըգ Բազար, Նէկչէր խան, թիւ 9, Բօրլոզլու և ընկերութեան մօտ։

Ընդհանուր գործակալ
75—48 Ս. ԱՄԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՏՐԻ ՆԵՇԸՆԼ ԲՐՕԹԷՔԹԸԸՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԵԹԷՀ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ

Լիվերփուլ, Ցրէյ փողոց, թիւ 38

Ընկերութիւնս իր անհատաւոր ուղղամտութեան և արդարաբար ու պատրաստակամ սովորութեան համաձայն կը հատուցանէ ապահովագրեալներուն բոլոր վնասները։ Ապահովագրական ընկերութեանց համայնաժողովէն (սինտիքա) դուրս կ'ելլիսաի։

Ամէնէն Հպատաւոր պայմաններ՝ քարուրէլ ո՛ և է ընկերութիւն։ Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց։

Արեւելքի Ընդհանուր Տնօրէն
Վիլհեմ Ա. Գալֆսեան

Կալաթա, Իլիսի խան թիւ 7—8։
Գործակալութիւն, Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

Միլմէյտ Պրէնտ Սուիս Միլք

MILKMAID BRAND.

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՍՆՈՒՆԴՆ Է

Ամէն անոճի որ գործածած են այս կաթը՝ կ'բնդունին որ

ՍՈՒԻՍԻ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ

ԼԵՌՆԱԳԾՆ Է ԳԼԵՑ ՀԱՄԱՐ
ԿԵՆՍԱԿԱՆ՝ ԿԵՐԱԿՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԵՒ ԱՄԵՆԱՅՆ ԱՌ. ՕԳՏԱԳՈՐԾԱՐ
50—4

ՎԵՐԼՈՒՄԱԾՈՒՄԸ ՅՈՅՑ ՏՈՒԱԻ Թ Է

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թեմնիի կաստարեայ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն հաստատումով։

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մրն է տղոց եւ ձկարակամներու համար։
50 4

ՏՈՔԹ. ԶԱՐՊՃԵԱՆ

Մասնագէտ Բժիշկ
ԿՈՆՈՐԻ, ԹՈՔԻ ԵՒ ՍԿՈՒԴԱՐԻ

Վկայուած Բարիզի համալսարանեն ու նախկին օգն. բժիշկ Գորոյի հիւանդանոցներուն։

Գատիւ ունի ծանուցանելու թէ ի գիւրութիւն իր յարգոյ յաճախորդներուն, այսուհետեւ բացի երեքշաբթի և շաբաթ առաւոտներէ, ամէն օր մինչեւ կէս օր, կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները, դիտական ամենավերջին մեթոտներով, Գալիս Կամուրջին գլուխը Նարիկիւղեան դեղարանը (Նախորդ Ծանոն), և ուր ի հարկին կը կատարէ իր մասնագիտութեան վերաբերեալ գործողութիւնները։ Ամէն օր կէս օրէն ետքը հիւանդ կ'ընդունի իր բնակարանը, Բերա, Աղա Ճամի, Սարգ Աղաճ, թիւ 6. երեքշաբթի և շաբաթ օրերը կը գտնուի ժամը 8-10 (Ը. Ե.) Շիշլիի Մանկանց միջազգային հիւանդանոցը, և իր մասնաճիւղին մէջ, Բերա, ռուսական դեսպանատան դիմաց, Ապատ էֆ. խան, թիւ 22 արարթմանը, ժամ 10-12 (Ը. Ե.)։ Շաբաթի կէս օրէ վերջ ձրի։
40-38

ՍՕՍԻԷԹԷ ՄԻԻԹԻԷԼ ՖՐԱՆՍԷԶ

ՏԷ ԼԻՕՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՆԵՐ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ԾԱՏՈՒԿ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՕՆԹՐՕԼԻ ՏԱԿ

Լիոն, Սբէյ տը Վիլ փողոց, թիւ 77
ԱՄԵՆԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆԸ, ՈՐ 1909 ՄԱՅԻՍ 15ԻՆ ՈՒՆԷՐ

Բաժնեթէր 192,169
Սատարագրուած դրամագլուխ 215,573,800 ֆր.
Վճարուած դրամագլուխ 1,581,300 »

Վճարումներ 1 ֆր.էն սկսեալ. 100—500—1000 ֆր.ի և անկէ աւելի գումարներով ապահովագիրներ, 1—12 տարուան և աւելի պայմանաժամի մէջ վճարելի։
Ընդհ. գործակալ ԹՈՒՐՔԻՈՅ, ԵԳԻՊՏՈՍԻ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ, ՊԱԼԿԱՆԵԱՆ ԵՐԿՐԱՑ ՀԱՄԱՐ

ՑՐԱՆՍՊՈՐԴԱՅԻՆ ՏԷ ՖԱՅԷ

Գալաթիա, Ակա-Բիեր խան, թիւ 25-26
Կ. Պոլսոյ բնդհ. գործակալութեան դրամատուն՝ ԹՐԼՅԻՒ ԼԻՈՆԷ, Գալաթիա.
Գործուեցեալ գործակալներ կը փնտռուին տրուարձանների, օամ. Նահանգներու և յիշեալ երկիրներու համար։ Նպաստաւոր պայմաններ։
50—13

ՔԻՍԱՐՆԱ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ

աշխարհիս ամենէն ախորժահամ եւ ընտիր հանքային ջուրը

Փորձով հաստատուած է որ ՍՏԱՄՈՒԼԻ, ԱԳԼԻԷԻ, ԼԵԱՐԴԻ, ԱՒԱԶԻ և ՇԱՔԱՐԻ հիւանդութեանց վրայ բուժիչ յատկութիւններ ունի։ Բժշկական այդ հանքային ջուրի մասին Բժշկ. վարժարանի կողմէ քիմիական քննութիւն մը կատարուելով տեղեկագիր մը պատրաստուած է, որով կը հաստատուի թէ յիշեալ հիւանդութիւններուն վրայ բուժիչ ազդեցութիւն մը ունի անիկա, կը յանձնարարենք որ այդ հիւանդութիւններէն տառապողներ իրմէն ԳԻՍԱՐՆԱ հանքային ջուրը։

Վաճառման կեդրոնատեղին է Պոլիս, Մաքսատան կից, Եէնի Խան։ Կը ծախուի նաև, Բերա, Սու-Թէրազի փողոցի անկիւնը գտնուող աբարթմանը, և Դաստր-Դիւղ Համարթի Վարչութիւնը և Քօքէրթիվի վաճառատունը, և բոլոր դեղարաններու մէջ։
36—36

ԻԻՆԻՕՆ

ՀԱ ՍՏԱՏԵԱԼ
Ի ԲԱՔԻԹ
1828-1829

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
Ի ԲԱՔԻԹ
9, ԲԼԱՍ ՎԱՆՏՕՍ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՅՐԱՊԱՐԱԿԱՆ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն Ֆրանք
1906ին պանձուած ապահովագին	30	» »
Մինչեւ 1906է վերջը հատուցեալ վնասք	480	» »

Ինչպէս այս թուականներէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստ գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ եսկայ հրուշաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրեալոց։

Աւելի՛ի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմանները՝ ան համեմատ կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ա՛ և է Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն ուժգնագիտերով, օրինակի համար ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԵՒԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, և.ն. և.ն.։

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆԿԱՆ
Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԴԱՑՈՒԷՐԼԻԱՆ
Գլխ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Գալիս, Սուլթան-Համամ, Բաթթալ Օղլու Բաստժ։
Դրամական գործարքներ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՈՒՆՋԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԹԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ
ՀԻՒԱՆԴԱՊԵՏԱՆՑ

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ ելեքտրական-նութեան ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած տաք օդի, տիաթերմոֆորիի, պոռնֆոֆորիի, հօզօթերմոֆորիի ու ամենէն նորագոյն մեթոտներով մեծ յաջողութեամբ կը դարմանէ՝ խուլութիւնը, գլխու պտոյտը ու հիւծած ցաւերը, ակամէ թաթալը ու ականջի, քիթի, բերանի, կոկորդի ու խռչակի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։

Նաև՝ աւանդ երեսի ու քիթի վրայ եղած տգեղութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին, առանց զգալի դանդաղութեան, կատարելապէս կը չտկէ նորագոյն գործիքով մը, որուն շնորհիւ բազում այդ կարգի հիւանդներու ներսիսի մէջ բժշկուած ըլլալը կ'ապացուցուի։

Վիզի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և տղոց կոկորդի նշիկները (պատէմիք) կը հանէ, առանց արիւնահոսութեան իր մասնաւոր գործիքով։

Հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Պահէճ դարու, Համիտիէ սիրտի դէմ, Արիկ Իսթիւնեան դէղարան. իսկ կէս օրէ վերջ, իր տունը, Բերա, Շեմսի ճամբայ, Թագսիմ, Ֆրանս. հիւանդանոցին դէմ, թիւ 41։

Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները, իսկ վկայեալ աղքատները ամէն օր ձրիաբար դարմանելու պատրաստ է։
50—5

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԻ

ՕՏԱՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
BANQUE RUSSE
Pour le commerce étranger
Հիմնուած՝ 1871ին

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՌՈՒԲԼԻ
ԱՄԱՐՈՂԱԿԱՆ ՎԱՃԱՐԱՆԱՏ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԳ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ. - Բալաճիխօթի սակարան, Բենեայա հրապարակ եւ Վասիլի Օսդրոֆ։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.- Աքքերման, Արխանկէլ, Ադրախան, Սարատով, Պաքու, Պալաքօվօ, Էքաթէրինոմտար, Էլիզաւէթկրատ, Իսմայիլ, Կիւսան, Բիւֆ, Քազանի, Խարքով, Քրսկն չուկ, Մոսկուա (Կավրիքով փողոցի մասնաճիւղով), Նիքոլայէվ, Նիժի-Նովգորոտ, Նովօ, Նիքոլայէվսք, Նովոռոսիսք Օտեսա, Օմսք, Բէրմ, Բաքուոֆաքսայա-Սլոպոտա, Բոլդավա, Ռիգա, Ռոստով, Ռոսթիֆ, Ռիպինսք, Սարաթօֆ, Սիմֆերոպոլ, Սէվաստէրօպոլ, Զիսթօրոլ, Բիսլէն, Թոմսք, Վէլիքի, Ուսթիուգ, Վիսթրա, Վլադիմիր, Վոլոկոս և Վոսկրէսէնսք։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Աէքսանդրիա (Խերսոնի մէջ), Գոպրիէց. Եւրաստրի, Բաքուքա, Նիքոլոլ և Սրոլա։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՄԷՋ.—Լոնտոն, Բարիզ, Ժընէվ և Կ. Պոլիս։

Ռուսական դրամատունը կը գործադրամատն և տակարանի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառութիւններով. նախավարներ (avance) ապրանքի վրայ և քրէտիտներ՝ վաճառում ապրանքի։ Հիմնապատաւոր պայմաններով վարձու կուտայ ամենակատարելի «Մէյֆ» դրամարկղներ։ Խնայողական Սնտուկ նպաստաւոր տոկոսով։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ արկն. 108 գր.
» » » վերցամ. 60 »
Գաւառներու համար արկն. 108 »
» » վերցամակ 60 »
Արտասահմանի համար. տարեկան 36 ֆր.
» » վերցամակ 20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հասցի փոփոխման համար 2 դրշ.։ բաժանիչները անպայման կանիչ, ծանուցումներ առանձին կը սակարկուին. դրամ պիտի ամենադիւրին եւ ուժգն միջոցը Մանդատն է։

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՊԱՆՔ ՏԷ ՍԱԼՕՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
8,000,000 ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
3,700,000 ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Գալաթա, Կ. Պոլիս (Լոնտրա և Գալաթա). Մասնաճիւղեր՝ Սկիւտար եւ Իզմիր։
ՊԱՆՔ ՏԷ ՍԱԼՕՆԻՔ թեամբ կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Ազգային Թուրքի ու Աթէնքի եւ Սալոնիկի Ազգային Բանկերուն գործերը։ Զանազան հաշիւներ կը բանայ։ Ապահովագրեալ բոլոր հրապարակներուն վրայ, Ոսկիներ ու փոխանակութիւններ կը կատարէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Առանձնայատուկ ընդունելութիւն մը ունի։ Ամսական 3, 6, 9, 12 ամսուան դրամագլուխներով։ Վերջապէս տեղեկագրեր ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Գանձ ոչ Մայիսի վերջը վճարելիս հաշիւ՝ Ամենայն Ինտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։

'ԱՐԵՒԵԼՔ»ի ԹԵՐԹՕՆ (82)

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏՈՒՄԱ

ԿՈՒՄՍ ՄՈՆԹԷ-ԿՐԻՍԹՕ

Ս.

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳԵՐԸ

Սափրիչը զարմանքով դիտեց երկար մարդերով ու սեւ թանձր մօրուքով մարդը, որ Տիտէնի չմեռած դեղեցիկ դիմագիծերէն մէկուն կը նմանէր։ Այդ չէր նային, նորա ձեւութեան կարգ անցած չէր մօրուքը և մազերը երկարելը. այսօր սափրիչ մը գարմանք պիտի զգար՝ տեսնելով որ գիրքական այդքան մեծ առաւելութիւններով օժտուած մարդ մը զրկուած էր ատոնցմէ։

Լիվօրնոյի սափրիչը գործի սկսաւ խօսիլ, առանց ոև է դիտողութեան։

Երբ գործը աւարտեց, Լոմոն ղդայ թուչին ամրողջապէս ածիլուած ըլլալը, և երբ մարդը սովորական երկսունութեան վերածուեցան, հայելի մը ուզելով՝ մէջը նայեցաւ։

Երեսունիերեք տարեկան էր, ինչպէս ըսինք, և տասնրկոր տարուան բանտարկութիւնը բարոյական մեծ փոփոխութիւն մը առաջ բերած էր իր դէմքին վրայ։

Տանթէս, ղղեակմած առեն, երջանիկ երիտասարդի մը կերպ, ծիծաղկոտ ու վառ դէմքն ունէր, որուն կեանքի նախաքայլերը հեշտ եղած էին և որ տպագարին վրայ յոյս դրած էր իրր բնական հետեւութիւնը անցեալին. այդ ամէնը չատ փոխուած էր։

Զուսաեւ դէմքը երկարած էր և ծիծաղկոտ բերանը անպալար ու որոշ գիծեր ունէր. որոնք ի վեր. կը հանէին վճռականութիւնը. յօնքերը աղեղնաձեւ դարձած էին միակ և խոկում յայտնող խորշոմի ներքեւ. աչքերը խորունկ սխրութեամբ մը տոգորուած էին, որուն խորէն մերթ ընդ մերթ կը ցայտէին մռայլ շողեր, մարդատացութիւն և տեւելութիւն. իր մոյնքը, երկար առեն լոյսէն և արեւուն ճառագայթներէն զրկուած, անփայլ գոյն մը ստացած էր, որ հիւսիսի մարդոց ադնուապետական գեղեցկութեան յատուկ է, երբ սեւ մազերով չշլանակուած ըլլայ. իր ձեռք բերած խոր հետեւութիւնը ամբողջ դէմքին վրայ կը ցոլացնէր բանիմաց ինքնավստահութեան մը լուսապակը. առակ զատ, թէև հասակով բաւական բարձր, իր ուժերը կեղծոնացնող մարմին մը լեցուն կազմուածութիւնը ստացած էր։

Իր ջղուտ և աղուոյն ձեւերուն վայելչութեան լրջորդած էր կոր ու մեծ նուտ ձեւերու տակնու